

Nr 203.

Av herr **Holmgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag angående slakt av husdjur.

I propositionen nr 85 har Kungl. Maj:t framlagt ett förslag till lag angående slakt av husdjur av huvudsakligt innehåll, att vid slakt av husdjur djuret skall omedelbart före blodets avtappande bedövas. Från denna bestämmelse medges dock undantag för fjäderfä och kaniner, som få halshuggas utan bedövning samt undantag för sådana tillfällen, då sjukdom eller olycksfall nödvändiggöra omedelbar nedslaktning. Då dessa undantag tydligen båda äro i full överensstämmelse med den omsorg om djurens bästa, som är lagens grundtanke, så finns mot dem ingenting att anmärka. Utom dessa undantag stadgas emellertid i § 4, att med Konungens tillstånd och enligt Konungens föreskrifter slakt under särskilda omständigheter kan få företas utan föregående bedövning. Dessa bestämmelser avse framför allt att möjliggöra den judiska skäktningen, varmed menas slakt medelst halssnitt, så att djuret får förblöda utan föregående bedövning. För min del kan jag icke finna, att tillräckliga skäl förebragts för att djur, som skulle användas till föda för de ortodoxa judarna, böra få slaktas enligt en metod, som enligt lag är förbjuden på grund av att den utgör djurplågeri. Visserligen har från mosaiskt församlingshåll framhållits, att den judiska skäktningen är den humanaste av alla slaktmetoder, men detta är tydligen icke Kungl. Maj:ts mening, enär väl eljest icke skulle ha stadgats förbud för slakt medelst halssnitt utan föregående bedövning. I stället har Kungl. Maj:t resonerat så, att under vissa förutsättningar lidandet för djuren vid slakt enligt judisk ritual torde kunna nedbringas i sådan grad, att ett undantag från lagens allmänna bestämmelser kan vara försvarligt. Men även om slaktens förrättande av särskilt skicklig person m. m. kan medföra att djurplågeriet minskas, så torde dock kvarstå, att här mot djurens intresse göres en undantagsbestämmelse. Skälet härtill är påtagligen, att från mosaisk sida framhållits, att det skulle väcka religiösa samvetsbetänkligheter hos de ortodoxa judarna att äta kött av djur slaktade efter föregående bedövning. Att medge undantag från lagbestämmelser, som för samhällets bästa anses behövliga, på grund av vissa individers eller medborgargrupper samvetsbetänkligheter, synes mig i allmänhet mycket litet tilltalande. Jag påminner i detta avseende om samvetsklausulerna beträffande vaccination och fullgörande av värnplikt. I dessa fall gäller dock samvetsbetänkligheten utförandet av något,

som medför eller kan tänkas medföra lidande för andra människor. I detta fall åter gälla samvetsbetänkligheterna att använda ett slaktsätt, som *bespar* djuren lidande.

Det har framhållits, att om inga undantagsbestämmelser för den judiska slakten göras, de mosaiska trosbekännarna nödgas antingen upphöra att äta kött eller förskaffa sig kött genom import. Judarna äro som bekant stora köttätare. Som bekant äro de också mer än andra utsatta för fettsot, sockersjuka och en del andra sjukdomar, vilket just bland annat sammanhänger med dessa deras dietiska vanor. Det skulle alltså vara fördelaktigt för dem att äta mindre kött. Därjämte må tillåtas en undran, om judarna själva verkligen fästa så stor vikt vid att det kött, som de förtära, är slaktat enligt judisk ritual. Under decenniernas lopp har jag suttit till bords med ett stort antal judiska vänner och bekanta, men jag vet mig aldrig ha iakttagit, att de underlåtit att förtära kött, vare sig i hemmen eller på restaurangerna, utan ha de låtit sig detta väl smaka. Jag tror sålunda, att de bildade judarna i vårt land icke fästa synnerlig betydelse vid denna sak för egen del. Annorlunda förhåller det sig måhända med en del jämförelsevis sent inflyttade judar. Sålunda ha vi t. ex. här i Stockholm en ganska betydande judisk koloni, vars medlemmar, i varje fall till en stor del, stå på en ganska låg kulturståndpunkt, ofta även efter många års vistelse i landet icke kunna tala svenska och många gånger icke heller kunna läsa. Måhända är det bland denna del av den judiska befolkningen, som den strängaste ortodoxien anträffas.

De mosaiska församlingsföreståndarna ha framhållit, att en humanitär behandling av djuren sedan urminnes tider varit påbjuden av den judiska religionen och att skäktningsmetoden just avsåg, att slakten skulle utföras på det för djuren mest smärtfria sättet. Men det som betraktades som humant mot djuren för 2,000 år sedan eller ännu längre tillbaka, behöver icke därför i våra dagar vara humant. Vi ha lyckligtvis gått framåt ett bra stycke i vår känsla för djurens lidande. Men om nu den judiska slaktmetoden just avser att bringa djuren om livet på det mest humana sättet, så borde det ju icke möta oöverstigliga svårigheter att ändra ritualen i enlighet med denna princip, så att slaktsättet motsvarar våra dagars begrepp om humanitet, således följa de bestämmelser, som det nu framlagda lagförslaget innehåller. Det skulle enligt min mening mera hedra vårt lands medborgare av mosaisk trosbekännelse att modifiera sin ritual än att begära undantag från lagbestämmelserna, i syfte att bibehålla en slaktmetod, som är av lagen förbjuden ur synpunkten av djurens bästa.

Då veterinärhögskolans lärarkollegium uttryckligen förklarar, att bedövningsmetoden är det enda slaktsätt, som motsvarar den moderna rättsuppfattningen och som fyller måttet, då det gäller att förhindra djurplågeri, och då jag icke kan finna att djurplågeriet blir mindre, därför att köttet skall ätas av mosaiska trosbekännare, så kan jag icke finna § 4 motiverad i

vad den avser att bereda tillfälle till utförande av slakt enligt skäktningsmetoden.

Den skulle i övrigt avse att ge Kungl. Maj:t möjlighet att lämna tillstånd till förrättande av slakt enligt den s. k. dansk-amerikanska svinslaktmetoden. Då det emellertid synes vara till full evidens ådagalagt, att köttet efter föregående bedövning icke på något sätt blir av sämre kvalitet, så kan jag icke finna § 4 behövlig för detta ändamål.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer jag vördsamt,

att riksdagen måtte avslå § 4 i Kungl. Maj:ts förslag till lag angående slakt av husdjur.

Stockholm den 21 februari 1927.

Israel F:son Holmgren.

